

SPEKTRUM – Krajská rada dětí a mládeže Zlínského kraje

Sídlo: Nábřeží 599, Zlín – Prštné 760 01

IČ: 265 24 562 | Čís účtu: 2000074623/2010

Číslo registrace u MV ČR VS/1-1/46 295/01-R ze dne 28.02. 2001

Tel. č. : +420 774 482 901 | e-mail: zlin@4r4y.eu | web: www.4r4y.eu**Projekt****„Cílené zařazení dětí a mládeže se specifickými vzdělávacími potřebami
do přirozené vrstevnické skupiny“****je schválen pro spolufinancování z Operačního programu Přeshraniční spolupráce SR – ČR
a je veden pod registračním číslem 22420320030.****Příklad dobré praxe**

Název příkladu dobré praxe:	„Honzík už patří k nám „ Inkluze dítěte s poruchami autistického spektra (PAS) do přirozené vrstevnické skupiny
Název organizace, ve které probíhala pilotáž:	Spektrum preventivních programů pro děti a mládež, z.s. v Kroměříži
Adresa organizace, kde probíhala pilotáž:	Husovo náměstí 229, 76701 Kroměříž
Kraj, stát	Zlínský, Česká republika
Klíčová slova:	PAS = Poruchy autistického spektra, sociální znevýhodnění, poruchy dekódování sociální komunikace , psychosociální nácvik.
Cíle PDP:	Cílem je nabídnout dětem s poruchami autistického spektra program, zaměřený na rozvoj jejich komunikačních dovedností s pomocí speciálních pomůcek a vyškolených dobrovolníků a na zvýšení porozumění sociálním situacím a užívání adekvátnějších forem komunikace a na zlepšení porozumění sociální složce chování ve skupině vrstevníků.
Východiska PDP:	Děti trpící poruchami autistického spektra které dosahují dobrých školních výsledků ve škole, zažívají však ve škole i mimo ni nepříjemné, stresující situace, vyplývající z jejich vážných obtíží při dekódování sociálního chování vrstevníků. Bývají proto velmi často terčem posměšků a někdy dokonce i šikanování, bývají současně i vylučovány z kolektivu svých vrstevníků. Jejich reakce na tyto situace bývají pak často nepřiměřené, nechápou příčiny a souvislosti toho, že jim ostatní děti nerozumí a odmítají je, proto často začnou používat zcela nevhodné obranné mechanismy, které stávající situaci nelepší a naopak ji stupňují a postupně stále zhoršují. Z toho důvodu je pro tyto děti velmi důležitý psychosociální nácvik, výcvik sociálních dovedností, jeho výsledky jsou pak využitelné a velmi přínosné pro zlepšení komunikace s vrstevníky jak ve vyučování, tak i v mimoškolních aktivitách, a v důsledku toho pak dochází k posilování jejich sebedůvěry i sebeúcty. Naučit je řešit komunikační problémy vhodnějším způsobem a osvojují si nové, efektivnější komunikační dovednosti.

SPEKTRUM – Krajská rada dětí a mládeže Zlínského kraje

Sídlo: Nábřeží 599, Zlín – Prštné 760 01

IČ: 265 24 562 | Čís účtu: 2000074623/2010

Číslo registrace u MV ČR VS/1-1/46 295/01-R ze dne 28.02. 2001

Tel. č. : +420 774 482 901 | e-mail: zlin@4r4y.eu | web: www.4r4y.eu

Cílovou skupinou jsou děti s poruchami autistického spektra (PAS), které docházejí do Spektra preventivních programů pro děti a mládež, z.s. na speciální program zaměřený na rozvoj sociálních dovedností, spojený s psychosociálním výcvikem.

Tento program je zaměřen na dosažení úspěšné inkluze těchto dětí mezi jejich zdravé vrstevníky.

Předkládaným příkladem dobré praxe z našeho centra je konkrétní pomoc chlapci Janu B., trpícímu poruchami autistického spektra, při IQ odpovídajícím pásmu vyššího pásma průměru, docházejícího do 6.ročníku základní školy v Kroměříži.

1) Stručná anotace PDP:

Tento projekt nabídl dětem jiný, netradiční způsob psychosociálního výcviku a inovativní formy trávení volného času pomocí různorodých zážitkových aktivit a tím tak zvýšil šanci na minimalizaci problémů při opětovném návratu do přirozeného prostředí vrstevnické skupiny.

2) Cíle související s klíčovými kompetencemi průřezových témat (PT):

Kompetence sociální :

- Rozvoj vzájemného pochopení, respektu k odlišnostem i vzájemné tolerance ve skupině.
- Atmosféra vzájemné důvěry a bezpečné prostředí.
- Participace všech dětí, rozdělení zodpovědnosti, rozvoj kooperativního chování.
- Rozvoj dovednosti požádat o pomoc druhého v případě potřeby a současně i rozvoj kompetence tuto pomoc po požádání poskytnout. Kromě toho i rozvoj vnímavosti pro situace, kdy je vhodné a žádoucí pomoc nabídnout i bez předchozího požádání a jakým způsobem.

Kompetence komunikativní :

- Návčik komunikativních dovedností k vytváření potřebných interpersonálních vztahů a k jejich udržování, k rozvoji schopnosti empatie a porozumění druhým, ke zlepšení vzájemného pochopení a spolupráci ve skupině-
- Podpora a rozvoj dovedností, formulování svých myšlenek a názorů, vyjadřování vlastních emocí a porozumění emocím svých vrstevníků
- Podporování a vytváření prostoru pro vyjadřování svého názoru na různá témata

SPEKTRUM – Krajská rada dětí a mládeže Zlínského kraje

Sídlo: Nábřeží 599, Zlín – Prštné 760 01

IČ: 265 24 562 | Čís účtu: 2000074623/2010

Číslo registrace u MV ČR VS/1-1/46 295/01-R ze dne 28.02. 2001

Tel. č. : +420 774 482 901 | e-mail: zlin@4r4y.eu | web: www.4r4y.eu

- Děti si utvářely pozitivní představu o sobě samém, účastnily se různých diskuzí

Kompetence k řešení problémů:

- Vedení skupiny k analýze problému, hledání řešení a selekci nejvhodnější varianty použitelné v tom konkrétním případě
- Rozvoj dovednosti rozdělit problém na menší dílčí problémy a postupné kroky k jejich řešení.
- Rozvoj frustrační tolerance u dětí, zkoušení dalších variant řešení v případě selhání první možnosti, vytváření několika scénářů či strategií k vyřešení problém.
- Rozvoj týmové spolupráce, rozdělení úkolů mezi členy skupiny při řešení dílčích problémů na cestě k úspěšnému dosažení cíle.

3) Popis realizace příkladu dobré praxe:

(k popisu realizace doporučujeme uvést i obsah, cíle, metody, formy, příklady metod)

V rámci speciálního programu jsme se zaměřovali na rozvoj několika velmi důležitých kompetencí v dětské skupině. Na prvním místě se jednalo o kompetence sociální, a to o rozvoj vzájemného pochopení, respektu k odlišnostem i vzájemné tolerance ve skupině. Velmi důležitá bylo vytvoření atmosféry vzájemné důvěry a bezpečného prostředí, participace všech dětí, rozdělení zodpovědnosti, rozvoj kooperativního chování.

Využívali jsme i zážitkových metod, vedoucích k rozvoji dovednosti požádat o pomoc druhého v případě potřeby a současně i rozvoj kompetence tuto pomoc po požádání poskytnout. Kromě toho byla pozornost zaměřena i na rozvoj vnímavosti pro situace, kdy je vhodné a žádoucí pomoc nabídnout i bez předchozího požádání a jakým způsobem.

Svůj prostor měl v programu i nácvik komunikativních dovedností k vytváření potřebných interpersonálních vztahů a k jejich udržování, k rozvoji schopnosti empatie a porozumění druhým, ke zlepšení vzájemného pochopení a spolupráci ve skupině, podpora a rozvoj dovednosti formulování svých myšlenek a názorů, vyjadřování vlastních emocí a porozumění emocím svých vrstevníků. Děti si utvářely pozitivní představu o sobě samém, účastnily se různých diskuzí. Podporování a vytváření prostoru pro vyjadřování svého názoru na různá témata.

V rámci rozvoje kompetence k řešení problémů jsme vedli skupinu k analýze problému, hledání řešení a selekci nejvhodnější varianty použitelné v tom konkrétním případě.

Důležitý byl i rozvoj dovednosti rozdělit problém na menší dílčí problémy a postupné kroky k jejich řešení. V neposlední řadě měl velký význam rozvoj frustrační tolerance u dětí, zkoušení dalších variant řešení v případě selhání první možnosti, vytváření několika scénářů či strategií k vyřešení problém.

Při práci ve skupině se děti naučily rozvíjet týmovou spolupráci, rozdělovat úkolů mezi členy skupiny při řešení dílčích problémů na cestě k úspěšnému dosažení cíle.

Pomocí hodnotící škály jsme zjišťovali efektivitu uskutečněného programu a můžeme konstatovat, že u Jana B. došlo k významnému zlepšení jeho sociálních dovedností, ke zlepšení jeho pozice v třídním kolektivu, k dosažení výrazně většího pochopení jeho vrstevníků pro projevy v jeho chování, ovlivněné jeho diagnózou PAS – poruch autistického

SPEKTRUM – Krajská rada dětí a mládeže Zlínského kraje

Sídlo: Nábřeží 599, Zlín – Prštné 760 01

IČ: 265 24 562 | Čís účtu: 2000074623/2010

Číslo registrace u MV ČR VS/1-1/46 295/01-R ze dne 28.02. 2001

Tel. č. : +420 774 482 901 | e-mail: zlin@4r4y.eu | web: www.4r4y.eu

spektra a k významnému rozvoji kooperujícího a akceptujícího chování ze strany jeho spolužáků ve vrstevnické skupině.

5) Hodnocení garanta:

Program „Honzík už patří k nám - Inkluze dětí s poruchami autistického spektra (PAS) do přirozené vrstevnické skupiny“, realizovaný z.s. Spektrum preventivních programů pro děti a mládež byl pečlivě připraven na základě nejnovějších odborných informací a doporučení ohledně přístupu k dětem s poruchami autistického spektra (PAS). Průběh jeho realizace byl odborně zajištěn a aplikované postupy ,techniky i pomůcky byly velmi vhodně zvoleny a aplikovány. Pro zjištění efektivity programu byly použity speciální evaluační škály, jejichž výsledky dokazují prokazatelné pozitivní posuny ve směru rozvoje kompetencí komunikačních, sociálních, dovedností řešení problémů i zvyšování frustrační tolerance.

Přípravu i realizaci projektu hodnotím jako odborně fundovanou, dobře vedenou a získané výsledky jako průkazné vzhledem výsledkům dosaženým použitými evaluačními metodami.

6) Seznam příloh:

(metodické materiály, publikace, metodické listy, skripta

Doporučená literatura k tématu poruch autistického spektra:

Gillberg Ch., Peeters T.

Griffin, S., Sandler, D.

Howlin P.

Hrdlička M.,Komárek V.

Lanson, W.

Nesnídalová R.

Pátá Perchta Kazi

Patrick, Nancy J.

Richman S.

Schopler E.

Schopler E.,Mesibov G.B.

Schopler E.,Reichler R.J.

Autismus – zdravotní a výchovné aspekty (2003)

300 her pro děti s autismem (2012)

Autismus u dospívajících a dospělých (2005)

Dětský autismus (2004)

Život za sklem

Extrémní osamělost (1994)

Mé dítě má autismus – příběh pokračuje

Rozvíjení sociálních dovedností lidí s PAS,Spektra (2011)

Výchova dětí s autismem (2006)

Příběhy dětí s autismem (1999)

Autistické chování (1997)

Strategie a metody výuky dětí s autismem a dalšími vývoj. por.

APLA, Praha

www.praha.apla.cz

Příběhy lidí s autismem

Sebeobslužné dovednosti

Rozvoj sociálních dovedností

Podporované zaměstnávání pro lidi s Aspergerovým syndromem

Každý jsme jiný

Strukturované učení (2008)

Bělohávková, L.

Bělohávková, L, Gnanová, E

Bleach, F.

Čadilová V., Žampachová Z.

SPEKTRUM – Krajská rada dětí a mládeže Zlínského kraje

Sídlo: Nábřeží 599, Zlín – Prštné 760 01

IČ: 265 24 562 | Čís účtu: 2000074623/2010

Číslo registrace u MV ČR VS/1-1/46 295/01-R ze dne 28.02. 2001

Tel. č. : +420 774 482 901 | e-mail: zlin@4r4y.eu | web: www.4r4y.eu

Doporučená literatura

k tématu poruch autistického spektra:

Straussová, R. a kol.

Thorová K.

Thorová K.

Thorová K.

Thorová K.

Obrázkový slovník sociálních situací pro děti s PAS

Poruchy autistického spektra (2006)

Poruchy autistického spektra – včasná diagnóza

Školní pas pro děti s PAS

Výjimečné děti

Metodické postupy a doporučení pro rodiče a pedagogy:

Bondi, A., Frost, L.

Janovcová, Z.

Jelínková, M.

kol. autorů

Kubová L.

Lovaas I.

Pavlišťiková, Hladká

Peeters T.

Sroková E., Olšáková P.

Thorová, K.

Vizuální komunikační strategie v autismu, Grada

Alternativní a augment.komunikace, MU Brno

Vzdělávání a výchova dětí s autismem. PF UK Praha, 2001

Biologické aspekty autismu, Autistik

Piktogramy(učebnice),Piktogramy(metodická příručka

Výuka dětí s vývojovými poruchami, Autistik

Struktura a strukturované úkoly pro děti s autismem.,)

Autismus – od teorie k výchovně vzdělávací intervenci

Autismus ve školní praxi, Pedagogika

Výjimečné děti APLA, (2007)